

Täysistunto

Tiistai 8.3.2016 klo 14.00—17.30

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuosilomalain, merimiesten vuosilomalain ja sairausvakuutuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 145/2015 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 1/2016 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

16.56 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Puhuin jo laajemmin tästä hallituksen esityksestä asian ensimmäisen käsittelyn yhteydessä. Kuitenkin varsinkin näin naistenpäivänä meidän tulisi lainsäätäjänä edistää sellaisia päätöksiä, jotka edistävät sukupuolten välistä tasa-arvoa. Tämä hallituksen esitys kuitenkin heikentää käytännössä erityisesti naisten asemaa, koska vanhempainvapaan lomakertymät äideillä ovat 51 päivää ja isillä puolestaan 102 päivää. Toisaalta esitys pienentää erityisesti äitien lomapalkkaa ja siten lisää entisestään naisten ja miesten välistä perusteetonta palkkaeroa.

Huomioisin myös, että tasa-arvovaltuutettu on todennut, että esitys asettaa erityisesti äidit epäedulliseen asemaan voimassa olevaan lakiin verrattuna. Mielestäni siksi esitys on sukupuolten yhdenvertaisuuden näkökulmasta syrjivä. Toisaalta hallitus on myös vähätellyt esityksen perustuslaillisia ongelmia. Toisaalta esitetyt muutokset lisäävät monella tapaa myös hallinnollista taakkaa.

Mielestäni olisi ollut selkeämpää sisällyttää kaikki vuosilomalakiin tulevat muutokset hallituksen lupaamaan lain kokonaisuudistukseen. Siksi ehdotan, että lakiehdotukset hylätään vastalauseen 2 mukaisesti.

16.57 **Sari Essayah kd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä on todellakin hallitukselta erityisen huono naistenpäivän lahja nuorille naisille, sillä tällä esityksellä on hyvin negatiivinen tasa-arvovaikutus. Se nostaa potentiaalisesti äitiyslomalle jäävien nuorten naisten palkkaamisen kynnystä entisestään. Todellakin täytyy sanoa, että melkoista kohtalon ivaa, että siten juuri naistenpäivänä tämä toinen käsittely tämän lakiesityksen osalta tuli tänne eduskuntaan.

Tämä esitys leikkaa vuosilomien kertymistä epätasa-arvoisella tavalla, joka on myöskin valiokunnan mietinnössä tuotu esille ja siihen liittyvässä perustuslakivaliokunnan lausunnossa. Äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaata, tätä vuosilomaa, kertyy jatkossa siis enintään kuuden kuukauden ajalta, ellei työehtosopimuksessa muuta sovita. Erityisen hankala tämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2016 vp

esitys on yksinhuoltajaäitien kannalta, koska he eivät voi jakaa vanhempainvapaata isän kanssa ja siten omalla valinnallaan vaikuttaa tähän vuosiloman kertymiseen.

Tässäkin lainvalmistelussa on jälleen kerran unohdettu lapsinäkökulma. Myöskin tuntuu erikoiselta, että näitä vaikutusarvioita ei ole haluttu etukäteen syvemmin pohtia vaan sitten todetaan, että kun ensin tämä laki on saatu säädettyä, niin sitten lain vaikutukset tutkitaan vuoden 2018 loppuun mennessä. Tietenkin tuntuisi järkevältä, että näitä olisi pyritty etukäteen hahmottelemaan.

Tämä lakimuutos lisää työntekijän palkkaamisesta koituvia kustannuksia työnantajille, ja se asettaa myöskin työnantajat eri asemaan sen perusteella, mitä työehtosopimusta heidän on noudatettava. Mikäli työehtosopimus määrittää, että lomaa kertyy koko tuolta äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaan ajalta, niin korvausta ei sitten kuitenkaan makseta kuin ainoastaan kuuden kuukauden ajalta. Siinäkin mielessä tuntuu ikävältä, että tällä tavalla sitten yrityssektoria, erityisesti pk-yrityksiä, tällä kuritetaan, vaikka tämä hallitus on kovinkin yrittänyt profiloitua yrittäjämysteisenä. Mutta tässä näemme tämän tosiasian.

Kuntasektorin kohdalla nämä työnantajan saamat sairaskorvauslain mukaiset vuosilomakorvauskustannukset alenisivat sitten noin 10 miljoonalla eurolla vuodessa.

Tämän johdosta, arvoisa rouva puhemies, esitän, että toinen ja kolmas lakiehdotus hylätään, kuten vastalauseessa 1 on esitetty.

17.00 Peter Östman kd: Rouva puhemies! Kannatan edustaja Essayah'n tekemiä esityksiä.

17.00 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä vuosilomalakia ehdotetaan muutettavaksi muun muassa siten, että työntekijän tullessa sairauden tai tapaturman vuoksi työkyvyttömäksi vuosilomansa aikana olisivat kuusi ensimmäistä työkyvyttömyyspäivää omavastuupäiviä ja ne eivät oikeuttaisi lomapäivien siirtoon, mutta sitten kuitenkin vähintään neljän viikon vuosiloman ansainneelle työntekijälle turvataisiin oikeus vähintään neljän viikon vuotuisen vuosilomaan. Tämän muutoksen tavoitteena on vähentää sairauspoissaoloja ja samalla sairausriskin vaikutuksia työnantajalle. Uudistus on toki jossain määrin paluuta muutaman vuoden takaiseen tilanteeseen, ja pidän sitä tältä osin perusteltuna erityisesti tässä vaikeassa työllisyystilanteessa.

Arvoisa puhemies! Toisena asiana tässä vuosilomalain muuttamisen yhteydessä haluan nostaa esiin lomapäivien erilaisen laskentatavan yksityisen ja julkisen sektorin välillä. Yksityisellä sektorilla arki- ja siten lomapäiväksi luetaan myös lauantai, kuten vuosilomalaisissa on määritelty. Tämän seurauksena yksityisen sektorin lomaviikko on kuusipäiväinen. Sitä vastoin kuntien ja valtion virka- ja työehtosopimuksissa lomaviikon pituudeksi määritellään viisi päivää, mikä tietysti sinänsä vastaa paremmin nykyisen työelämän käytännön tilannetta, mutta yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden kannalta olisi parempi, että lomapäivät laskettaisiin samojen periaatteiden mukaisesti kaikissa ammateissa, ja täten toivoisinkin hallituksen etsivän ratkaisua tähän asiaan. Mielestäni viisi viikkoa on sopiva vuosiloman pituus, joten loogisinta olisi, että lauantaita ei enää vuosilomalaissa jatkossa luettaisi arkipäiväksi ja samalla lomapäivien kokonaismäärä muutettaisiin 30:stä 25:een.

17.03 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! On todellakin valitettavaa, että tänään naistenpäivänä, jolloinka tavoitteena olisi nostaa naisten arvoa ja naisiin liittyviä eri-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2016 vp

laisia kysymyksiä esille, hallitus tuo tähän toiseen käsittelyyn esityksen, joka tulee selkeästi heikentämään naisten asemaa sekä yksinhuoltajien asemaa.

Tämä lakiesitys heikentää lapsiperheiden asemaa, se asettaa naiset ja ennen kaikkea myös yksinhuoltajaperheet ja -naiset nykyistä heikompaan elämäntilanteeseen ja asemaan. Hallitus esittää heikennyksiä äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaan ajalta kertyvään vuosilomaan tavalla, joka jakautuu epätasa-arvoisesti naisten ja miesten välillä. Äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaan vuosilomakarttumat myös heikentyvät. Tämä asettaa pienten lasten vanhemmat nykyistä heikompaan asemaan työn ja perheen yhteensovittamisen näkökulmasta. Tavoitteena tulisi pikemminkin olla, että työn ja perheen yhteensovittamista parannetaan, eikä päinvastoin, kuten hallitus nyt tässä esityksessä toteuttaa. Erityisesti hallitus kurittaa myös yksinhuoltajaperheitä, joilla ei ole mahdollisuuksia jakaa hoitovapaata toisen huoltajan kanssa. Näin yksinhuoltajien asema heikkenee. Esitys pienentää erityisesti äitien lomapalkkaa ja lomarahaa ja siten lisää entisestään naisten ja miesten välistä perusteetonta palkkaeroa. Kuten täällä on todettu, niin tasa-arvovaltuutetun mielestä esitys asettaa äidit epäedulliseen asemaan voimassa olevaan lakiin verrattuna. Tämä koskee erityisesti vanhempainvapaalta kertyvää vuosilomaa. Tasa-arvovaltuutettu ei siten kannata tätä lakiesitystä.

Arvoisa rouva puhemies! Vanhempainvapaan vuosilomakarttuman heikennys on myös Kelan näkökulmasta erittäin ongelmallinen. Kelan lausunnossa todetaan, että toimeenpääntö on vaikeaa, koska Kelan on vaikea selvittää, milloin henkilö on työsopimuslain mukaisella vapaalla. Näistä selvittelyistä tulee ylimääräistä työtä työnantajalle ja Kelan viranhaltijoille. Lisähuolena on myös se, että Kelalla tai työnantajalla ei ole olemassa ohjelmistoa, jolla tarvittavat tiedot voitaisiin kerätä.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen ja eduskunnan tavoitteena on vähentää byrokratiata ja normeja sekä järkeistää jo toiminnassa olevia käytäntöjä. Nyt hallitus kuitenkin toimii toiseen suuntaan.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys kasvattaa työnantajan hallinnollista taakkaa ja sitä kautta lisää myös byrokratiata ja lisää myös normeja. Se lisää lääkäriissäkäyntejä niissäkin tilanteissa, joissa sairaus ei suoraan sitä vaadi, koska loman alussa ei voi tietää, tuleeko lomalla sairastumisen kuuden päivän omavastuu täyteen. Nykyinen käytäntö kentällä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden osalta on aivan toisensuuntainen kuin mitä hallitus nyt tässä edellyttää.

Arvoisa puhemies! Näistä syistä kannatan edustaja Nurmisen hylkäysesitystä.

17.07 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Kannatus taisikin jo tulla, mutta totean, että kannatan edustaja Nurmisen tekemää lakiesitysten hylkäysehdotusta vastalause 2:n mukaisesti.

17.07 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Tänä päivänä ei ole helppoa olla vastuunkantajana, hallituspuolueen edustajana. Tänä päivänä joudumme tekemään hyvin paljon säästölakeja. Kuten huomaatte, opposition edustajat, teille tarjotaan tarjottimella joka ikisessä asiassa mahdollisuus arvostella meidän toimintojamme. Laidasta laitaan koko yhteiskunnan sektorilla me olemme joutuneet tekemään leikkauksia. Olemme pyrkineet siihen mahdollisimman tasapuolisesti, jotta me voisimme selvitä huomispäivään. Meidän hallituspuolueen edustajien — vaikka tässäkin nämä leikkaukset kohdentuvat ilkeästi moniin, jopa lapsiperheisiin ja jopa pienituloisiin ja kaikkeen muuhun — tärkein,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2016 vp

kirkkain ajatuksemme on se, että me kannamme vastuuta lapsistamme. Me emme halua siirtää lapsillemme enää suurempaa velkaa, mitä nyt jo on siirtymässä edellisten vaalikausien perusteella, kun on liian löyhästi eletty, liian löyhästi jaettu rahaa kaikkialle eikä ole kannettu vastuuta riittävästi. Nyt meidän on ihan kerta kaikkiaan oltava tiukkana. Tämä ei ole helppoa. Ei se olisi yhtään helpompaa teilläkään, jos te olisitte hallituksessa tänä päivänä näitä asioita hoitamassa.

Minulle itselleni henkilökohtaisesti... Esimerkiksi äsken keskustelussa olleeseen Kemeraan, kestävän metsätalouden rahoituslakiin, tuli myöskin erittäin rajut leikkaukset. Eipä tässä enää montaakaan asiaa tunnu olevan, mihin niitä leikkauksia ei oltaisi alettu teemmään. (Riitta Myller: Se ei koske pienituloisia!) — Mutta on paljon pienituloisia, joihin myöskin Kemera-tukiasiatkin kohdentuvat, maaseudun pienituloisia, jotka omistavat maita ja näitä asioita. Yritämme kuitenkin mennä eteenpäin. — Nämä, mitkä me olemme valinneet, ovat niitä parhaita vaihtoehtoja kokonaisvaltaisesti.

17.09 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Ei hallituksen tavoitteena voi olla se, että kaikkia rokotetaan tai palveluita tai toimintoja heikennetään tasapuolisesti, vaan kyllä lainsäädännön tavoitteena on se, että me järjeistämme toimintoja, me luomme ihmisille parempaa hyvinvointia, me vahvistamme työllisyyttä ja kohtelemme lainsäädännössä ihmisiä yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti. Ja nyt tämä lainsäädäntö, jota me tällä hetkellä tässä käsittelemme, ei millään tavalla vastaa näitä tavoitteita, mitä tässä äsken luettelini. Ja sen takia näen, että esimerkiksi työllisyyden vahvistaminen ja työelämän ja perhe-elämän yhteensovittaminen on yksi tärkeimpiä tavoitteita, joita hallitus ja koko eduskunta tavoittelee, mutta tämä lainsäädäntöesitys toimii juuri päinvastoin.

17.10 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Itsekin kiinnitin samaan huomiota, että esimerkiksi tämäkään säästölaki ei ole yhdenvertaisuuden ja ihmisten tasa-arvon näkökannalta oikeudenmukainen, koska tämä nimenomaan on sukupuoleen perustuvaa syrjintää, koska se kohdistuu enemmän naisiin kuin miehiin. Mikäli hallitus tekee tällaisia säästöläkeja, niin minun mielestäni on ihan oikeudenmukaista olettaa, että ne vaikutukset on myös arvioitu ja sitä kautta pohdittu.

Toisaalta tämä on myös huonoa lainsäädäntötyötä, koska tätä karensisivaihtoehtoa, mikä tässä hallituksen esityksessä on, tutkittiin jo nykyisin säättämisen yhteydessä, mutta se osoittautui jo silloin hallinnollisesti raskaaksi. Siitä luovuttiin jo viime kaudella, joten ihan en täysin allekirjoita näitä perusteluja, mitä tässä edustaja toi esille.

17.11 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Ymmärrän kyllä hyvin paljon näitä teidän puheenvuorojanne, mutta nyt sitten kun me olemme tätä kokonaisuutta lähteneet rakentamaan hallitusohjelman mukaisesti eteenpäin, niin tärkeää on meille se, että me saisimme aikaiseksi uusia työpaikkoja, saisimme nostettua tätä meidän yhteiskuntamme tilannetta eteenpäin, ja sen takia todella toivon, että muun muassa yhteiskuntasopimukseen liittyvillä asioilla saataisiin kuitenkin järkeviä tuloksia aikaiseksi. Eli toivon mukaan toteutuu meidän tavoitteemme siitä, että myös lapsiperheiden taloudellinenkin tilanne tulisi tämän myötä paranemaan.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.